

Sprawozdanie z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2013/2014

Wydział Prawa

kierunek studiów: **Prawo, Administracja, Europeistyka, Bezpieczeństwo narodowe**

liczba studentów łącznie: **3 789** (według danych przekazanych do GUS - stan na dzień 30.11. 2013r.)

w tym: na studiach stacjonarnych: **1 482**
na studiach niestacjonarnych: **2 307**

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH

Proces monitorowania standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 3 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. ze zm. wprowadzonymi Uchwałą nr 1450 z dnia 18 września 2013r.):

- 1) *systematyczna analiza i ocena na wszystkich kierunkach studiów na Wydziale Prawa UwB kadry naukowo- dydaktycznej pod kątem:*
  - a) *zapewnienia minimum kadrowego zgodnie z wymogami rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego określającego warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne Uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*

Określenie minimum kadrowego dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Prawa UwB na rok akademicki 2013/2014 odbyło się w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) wydanego na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 1, 2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) oraz przepisy wewnętrzuczelniane i wewnętrzwydziałowe¹ dotyczące monitorowania standardów

---

¹ Uchwała nr 1197 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia

akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Przy zaliczaniu do minimum kadrowego nauczycieli akademickich uwzględniono szereg następujących kryteriów:

- Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.
- Każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów, powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia.
- Do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia są wliczani nauczyciele akademiccy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów. Do minimum kadrowego studiów drugiego stopnia są wliczani nauczyciele akademiccy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy.
- Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra.
- Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe) stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe) stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli

akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich na kierunkach studiów, związanych z kształceniem w zakresie prawa stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

- Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów na tym kierunku nie może być mniejszy niż: 1:160 - dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych (administracja, europeistyka, bezpieczeństwo narodowe, prawo).

Systematyczna ocena składu i jakości kadry nauczającej na danym kierunku studiów jest elementem monitorowania standardów akademickich i polega na co najmniej dwukrotnym sprawdzeniu w ciągu roku akademickiego (przed rozpoczęciem semestru zimowego oraz przed rozpoczęciem semestru letniego) czy zachowane są wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445). Analizy i oceny kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem zapewnienia minimum kadrowego dokonuje Dziekan we współpracy z Prodziekanami w oparciu o karty obciążeń dydaktycznych pracowników zatrudnionych na Wydziale.

Minima kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na Wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2013/2014 i dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2013/2014.

b) działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 28.04.2006 r. (ze zm.), nauczyciele akademicy są zobowiązani do złożenia Dziekanowi dwa razy w roku sprawozdania z prowadzonej przez nich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Sprawozdania niesamodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych opiniują kierownicy Katedr lub Zakładów.

W roku akademickim 2013/2014 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana polegała na

zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych sprawozdaniem, w których sprawozdający wskazywali na pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz wskazywali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2012 r. poz. 877) oraz w oparciu o Komunikat MNiSW z dnia 21 grudnia 2012, poprzedzony komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 września 2012 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopismach.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się we wrześniu 2013 r. oraz w lutym 2014 r. Nastąpiła ona, w szczególności, w oparciu o aktywność publikacyjną, kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych, uczestnictwo w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał ich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności naukowej nauczycieli akademickich poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań naukowych.

Oprócz wyżej wymienionych działań pracownicy składali też Karty Oceny Pracowniczej, w których szczegółowo podawali dane wymagane w procesie parametrycznej oceny jednostek naukowych.

c) podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

Podobnie, jak w poprzednich latach, tak też i w roku akademickim 2013/2014 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana i polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez nauczycieli akademickich sprawozdaniem, w których wskazywali oni na odbyte kursy (np. e-learning), szkolenia, udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympozjach, zjazdach itp.

Ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbyła się we wrześniu 2013 r. oraz w lutym 2014 r. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał nauczycieli akademickich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął

działania mające na celu podniesienie aktywności poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

Oprócz wyżej wymienionych działań pracownicy składali też Karty Oceny Pracowniczej, w których szczegółowo podawali dane wymagane w procesie parametrycznej oceny jednostek naukowych.

W ramach podnoszenia kwalifikacji najbardziej istotny jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich tytułu lub stopnia naukowego. W roku akad. 2013/2014 2 pracowników uzyskało tytuł profesora. Ponadto, 3 pracowników Wydziału Prawa uzyskało stopień doktora habilitowanego, a 1 pracownik - stopień doktora.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli odbywa się też poprzez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych. W 2013r. złożono do NCN i NCBiR 25 wniosków, otrzymano 3 projekty, a liczba realizowanych - wynosiła 13. W 2014r. złożono 12 wniosków, otrzymano 2 projekty, a liczba realizowanych - wynosiła 14 (stan na 20.08.2014r.).

2) obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.

Uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli obsady zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2013/2014 dokonywał Dziekan Wydziału w porozumieniu z Kierownikami Katedr i Zakładów, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tych nieprawidłowości.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Monitorowanie standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się systematycznie w sposób prawidłowy. Dzięki temu spełniane są wymogi nakładane przez przepisy prawa, jak i stawiane przez Dziekana. Wydział wykazuje też dbałość o podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, zwłaszcza w zakresie uzyskiwania przez nich tytułu lub stopnia naukowego.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich nadal należy dążyć do zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych.

W celu realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego powołano stałe zespoły badawcze.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich w zakresie formułowania wniosków o finansowanie projektów badawczych” jest realizowana. Służyły temu spotkania pracowników Wydziału Prawa, m.in. z przedstawicielami Krajowego Punktu Kontaktowego Programu Horyzont 2020. Ukazały one możliwości i trudności przy składaniu takich wniosków. Mimo, że w ostatnim czasie nieco spadło zainteresowanie pracowników składaniem aplikacji, to efektywność uzyskiwania projektów w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła. Dziekan systematycznie zachęca do podejmowania trudu ich opracowywania. Przekazuje pracownikom wykazy terminów składania wniosków do różnorodnych programów.

2. OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

Ocena procesu kształcenia na Wydziale Prawa UWB odbywa się według kryteriów zawartych w § 4 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

W roku akademickim 2013/2014 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji Zarządzeniem nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 października 2013 r. powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie Zespoły. Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na danym kierunku. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- *spójności koncepcji kształcenia,*
- *zgodności zakładanych efektów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, ich spójności z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi,*
- *zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy kształcenia,*

- *prawidłowości stosowanego systemu punktów ECTS wraz z analizą wykorzystania przez studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych możliwości stwarzanych przez ten system,*
- *zgodności sylabusów poszczególnych przedmiotów z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia,*
- *sposobu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów kształcenia; dostępu studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania)²,*
- *programu praktyk studenckich wraz z analizą efektów kształcenia uzyskanych podczas ich realizacji (t.j. wykonują zadania określone w § 4 ust. 2 pkt 1-6 i pkt 8 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.)).*

Ponadto Zespoły proponują ewentualne zmiany w programach kształcenia wynikające z monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Zespoły po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15 września 2014r. mają przedłożyć Dziekanowi sprawozdania dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Następnie Dziekan przedłoży Radzie Wydziału sprawozdanie dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa w terminie do dnia 30 września 2014 r.

W wyznaczonym czasie Zespoły do spraw monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa złożyły na ręce Dziekana sprawozdania ze swojej działalności. Na ich podstawie wyprowadzono następujące wnioski.

Oceniono, że koncepcje kształcenia na wszystkich kierunkach studiów (stacjonarnych i niestacjonarnych, jednolitych, I stopnia, II stopnia oraz III stopnia) są spójne z misją Uniwersytetu w Białymstoku, jak również znajdują odzwierciedlenie w jego strategii. Podkreślono przy tym, że kształcenie w ramach studiów doktoranckich cechuje szczególna dbałość o rozwój i jak najwyższy poziom badań naukowych prowadzonych w UwB, których jakość wyznacza pozycję każdej uczelni w kraju i na świecie.

---

² Zarządzenie nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012r. w sprawie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Koncepcje kształcenia zawierają wszystkie wymagane elementy: w tym moduły kształcenia wraz z przypisanymi efektami kształcenia. Poszczególne kierunki zostały prawidłowo wpisane w obszary kształcenia, opisane w Krajowych Ramach Kwalifikacji.

Uznano, że nazwy kierunków studiów, stopnie, profile, formy studiów są spójne. Określone profile kształcenia ogólnoakademickiego są spójne z określonymi efektami kształcenia.

Na podstawie analizy programu studiów na wszystkich kierunkach studiów potwierdzono zgodność zakładanych efektów kształcenia z KRK. Uznano, że proponowana liczba semestrów studiów oraz ogólna liczba punktów ECTS jest zgodna ze standardami kształcenia. Struktura programu studiów wyodrębnia takie moduły kształcenia, do których przypisane zostały efekty kształcenia oraz punkty ECTS uwzględniające wszystkie elementy pracy studenta niezbędne dla osiągnięcia zakładanych w standardach kształcenia efektów kształcenia.

Ponadto, programy studiów opracowane dla poszczególnych kierunków studiów umożliwiają studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze odpowiadającym liczbie punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów. Sekwencje przedmiotów ujętych w programach studiów są logiczne i sprzyjają realizacji efektów kształcenia określonych w standardach kształcenia.

Analiza spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi przeprowadzona w oparciu o sylabusy przedmiotów prowadzonych na monitorowanym kierunku ukazała mankamenty dotyczące braku sylabusów lub w sylabusach niektórych przedmiotów. Dotyczyły one np. niewypełniania części B, sporządzania sylabusów według poprzednio obowiązującego wzoru (nie uwzględniającego KRK), brak wpisanych efektów kształcenia, a jedynie ich kody, co, jak podkreślono negatywnie wpływa na informacyjną funkcję sylabusa. W związku z niepełną kompletnością udostępnionego materiału trudno było Zespołom sformułować jednoznaczne wnioski w zakresie spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi. Opierając się o udostępnione dane przyjęto, że można jednak potwierdzić spójność efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Stwierdzono, że nie wszyscy dostarczyli sylabusy w formie wydruku oraz w formie elektronicznej do Dziekanatu. Zauważyć przy tym należy, że sylabus w systemie USOS jest oparty o inny wzór sylabusu niż określony we wskazanej Uchwale Senatu Uniwersytetu w

Białymstoku. Pożądane byłoby rozważenie wyeliminowania tej rozbieżności oraz dążenie do ujednolicenia wzorów sylabusów przedmiotów przewidzianych w Uchwale Senatu oraz wymaganych w systemie USOS. Ułatwiłoby to prowadzącym przedmiotu wywiązywanie się z obowiązku opracowywania i udostępniania oraz wprowadzania sylabusów do systemu USOS, a tym samym rzeczywisty dostęp studenta do informacji związanych z przedmiotem. Podjęcie takich działań usprawniłoby również kompleksową ocenę spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Ustalono, że programy studiów na poszczególnych kierunkach stanowią spójną całość. Zaproponowane moduły kształcenia wydają się w stopniu odpowiednim wyczerpywać zakres wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Odpowiadają także specyfice profilu ogólnoakademickiego. Tworzą zestaw odpowiednio i logicznie powiązanych ze sobą elementów. Uwagę w tym względzie zwraca jednocześnie elastyczność programu studiów dająca studentowi – oczywiście w określonym zakresie – szansę wyboru modułów o zbliżonej zawartości, wychodzących jednak naprzeciw indywidualnym zainteresowaniom studenta w zakresie dziedzin właściwych rozpatrywanemu kierunkowi studiów.

Stwierdzono, że kształcenie na wszystkich kierunkach realizowane jest z wykorzystaniem form tradycyjnych, takich jak wykłady oraz uzupełniające je ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i proseminaria, co jest powszechnie praktykowaną i efektywną metodą dydaktyki. Oprócz tego stosowane są metody pobudzające aktywność studentów i rozwijające ich samodzielność w zdobywaniu umiejętności, np. studium przypadku czy dyskusja. Na studiach III stopnia doktoranci mają możliwość samodzielnej realizacji zajęć (poprzez prowadzenie/współprowadzenie) oraz uczestnictwa w realizacji projektów badawczych. Prowadzący zajęcia mogą wykorzystywać w pracy dydaktycznej nowoczesne techniki multimedialne.

Uznano, że wymienione formy prowadzonych zajęć zostały dobrane odpowiednio. Umożliwiają one przekazanie studentom we właściwy sposób wiedzy i umiejętności koniecznych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Różnice w obciążeniach ilości zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego między studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi są w naturalny sposób dyktowane specyfiką wszystkich form kształcenia. Wydaje się jednak, iż programy skonstruowano w taki sposób, iż wskazane różnice nie przynoszą szkody procesowi osiągania zakładanych efektów kształcenia również na studiach niestacjonarnych. We wszystkich bowiem przypadkach zakres przekazywanej studentom – w

ramach poszczególnych modułów – wiedzy i nabywanych przez nich umiejętności wydaje się zapewniać prawidłowy przebieg realizacji wzmiankowanych efektów.

Przyjęto zatem, iż moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty kształcenia, tak w wymiarze wiedzy, jak i umiejętności. Żaden efekt nie został pominięty. Konstrukcje programów i zawartość poszczególnych modułów korespondują z ogólnoakademickim profilem studiów przyjętym na każdym kierunku. Jednocześnie programy pozostają dostosowane do oferowanych form kształcenia, uwzględniając ich specyfikę.

Ustalono, że liczba punktów ECTS w planach studiów na poszczególnych kierunkach jest odpowiednia do wymagań stosowanych w profilu studiów, a sposób wyliczania punktacji jest właściwy. Zastosowany system umożliwia indywidualizację procesu kształcenia oraz wymianę międzyuczelnianą.

Stwierdzono, że kierunkowe efekty kształcenia przypisywane poszczególnym modułom kształcenia w programach studiów są zgodne z wykazem efektów kształcenia dla kierunków podanym w w/w załącznikach oraz opisywanym w Krajowych Ramach Kwalifikacji.

Zespoły stwierdziły brak sylabusów z niektórymi przedmiotów, a także rozbieżność pomiędzy nazwą i kodem podanymi w sylabusie i w programie studiów, brak wskazania w sylabusie liczby punktów ECTS, a także błędy wskazanych ilości godzin. Wymienione mankamenty najrzadziej dotyczyły studiów doktoranckich. Ustalono, że treść sylabusów poddanych analizie jest zgodna z programem studiów. W zakresie poszczególnych przedmiotów uwzględnione zostały zakładane w programie efekty kształcenia. Zawarte w nich treści programowe, formy zajęć oraz metody dydaktyczne umożliwiają realizację wszystkich efektów kształcenia. Zestawienie efektów kształcenia wskazuje, w ramach których przedmiotów mają zostać osiągnięte określone efekty kształcenia. Założone do realizacji efekty kształcenia są takie same dla form stacjonarnych i niestacjonarnych studiów.

Należy stwierdzić, że zamieszczone w kartach przedmiotów efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są właściwe dla dyscyplin naukowych i kierunków kształcenia. W zdecydowanej większości przypadków istnieje zgodność efektów realizowanych w ramach poszczególnych modułów kształcenia z kierunkowymi efektami kształcenia w zakresie nauk społecznych opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Weryfikacja udostępnionego materiału umożliwia dokonanie pozytywnej oceny celów kształcenia i treści efektów kształcenia.

Zwrócono przy tym uwagę na występowanie zbyt rozbudowanej listy efektów kształcenia, braki we wskazywaniu rodzaju zajęć, podczas których ma nastąpić osiągnięcie efektów oraz braki we wpisywaniu metod ich weryfikacji.

Efekty kierunkowe są spójne z zakresem kształcenia na poszczególnych kierunkach, jak również są adekwatne do obszarowych. Poszczególne efekty kierunkowe są zgodne z przedmiotowymi, zamieszczonymi w kartach przedmiotu. Ma to odzwierciedlenie w wykazie efektów kierunkowych zamieszczonych w programach studiów oraz wykazywanych w sylabusach poszczególnych przedmiotów.

Sposób sformułowania efektów kształcenia oraz ich weryfikacji zasadniczo oceniono pozytywnie.

W ocenie Zespołu pożądanym byłoby większe ujednoczenie sposobu uzupełniania sylabusów (opisowo i wyczerpująco) wraz z przypisaniem poszczególnym efektom metod ich weryfikacji oraz konsekwentne określanie efektów kształcenia wraz z przypisaniem im metod weryfikacji. Należałoby również uzupełnić brakujące sylabusy wprowadzane do systemu USOS. Istnieje też potrzeba doprecyzowywania formy egzaminu ze wskazaniem na opisowe (w tym esej, kazusy) lub ustne formy egzaminu. Warto byłoby, wzorem niektórych autorów sylabusów, wprowadzić w ramach sekcji „Forma i warunki zaliczenia przedmiotu” informacje dotyczące zasad dopuszczenia do egzaminu/zaliczenia oraz nieobecności studenta na zajęciach, tj. liczby dopuszczalnych nieobecności i zasad ich „odrabiania”. Udzielanie zaliczenia bądź wystawianie oceny z egzaminu na podstawie frekwencji na zajęciach uznano za praktykę niedopuszczalną w świetle możliwości weryfikacji efektów kształcenia. Wskazano na potrzebę urozmaicenia metod stosowanych przez prowadzących przedmioty, które umożliwiłyby bieżącą kontrolę postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć, takich jak na przykład opracowanie eseju, prezentacji czy też rozwiązanie przypadku.

Uznano, że programy praktyk na poszczególnych kierunkach, wymiar czasu i dobór podmiotów, w których się odbywają, są zbieżne z określonymi dla nich celami i efektami kształcenia. Stosowane są właściwe systemy ich kontroli i zaliczenia. Ponadto praktyki odbywane są w tych instytucjach i urzędach, w których studenci mogą zdobyć doświadczenie użyteczne w przyszłej pracy zawodowej. Specyfikę w tym zakresie wykazują studia III stopnia, na których doktorant realizuje je w ramach prowadzonych lub współprowadzonych zajęć dydaktycznych.

Ze względu na niewielką w ubiegłym roku zwrotność informacji od absolwentów analiza ich karier zawodowych nie umożliwiła dogłębnej analizy losów absolwentów poszczególnych kierunków realizowanych na Wydziale Prawa UwB. Pożądane byłoby przeprowadzenie badania uwzględniającego absolwentów poszczególnych kierunków, przy jednoczesnym zachowaniu troski o reprezentatywność grupy badanej. Niezbędne są więc dalsze wysiłki na rzecz zwiększania udziału absolwentów w badaniu, dzięki czemu możliwe będzie zachowanie jego reprezentatywności.

W odniesieniu do zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy należy także zauważyć, że zdobyta w trakcie studiów wiedza z zakresu poszczególnych kierunków oraz związane z nią nabyte w toku studiowania umiejętności i kompetencje społeczne sprawiają, że absolwenci Wydziału Prawa są atrakcyjnymi kandydatami do pracy.

Ponadto, w ramach realizacji § 4 ust. 2 pkt 7 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) przewidującego ocenę systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia (procesu dyplomowania), od 2012r. obowiązują odpowiednie rozwiązania przyjęte Uchwałą Rady Wydziału³. W szczególności: określają one terminy składania przez promotorów w dziekanatach wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony, tryb zatwierdzania tematów prac dyplomowych, a także podstawy i tryb dokonywanej oceny samodzielności pracy. Przyjęto, że przy wykorzystaniu dostępnych środków do czuwania nad samodzielnością przygotowywanej pracy dyplomowej jest zobowiązany jej promotor. W tym celu, w szczególności, wykorzystuje on System Plagiat.pl. Procedurę antyplagiatową określa Regulamin Antyplagiatowy zawierający zasady funkcjonowania systemu Plagiat.pl na Wydziale Prawa⁴. Powyższa uchwała dotyczy też sposobu powoływania przez Dziekana komisji egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 3 Regulaminu studiów) oraz terminu egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 4 Regulaminu studiów)⁵. Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych.

---

³ Uchwała nr 1198 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia dotyczących procesu dyplomowania.

⁴ Zarządzenie nr 14 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady funkcjonowania na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Systemu Plagiat.pl (wraz z załącznikami).

⁵ Także: Komunikat nr 3 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

Zgodnie z w/w wymogami wszyscy promotorzy zrealizowali swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych.

Na potrzeby oceny samodzielności prac dyplomowych w okresie 01.10.2013-12.09.2014 System Plagiat.pl. dokonał 950 sprawdzeń prac dyplomowych ok. 804 studentów. Różnica w liczbie studentów i sprawdzonych prac wynika z potrzeby poddania przez system ponownemu sprawdzeniu (po analizie przez promotora) poprawionej przez studenta pracy.

W ramach realizacji § 4 ust. 3 i ust. 4 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) na Wydziale od 2012r. obowiązują procedury zatwierdzania, monitorowania programów i ich efektów⁶. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły zgodnie z powołaną Uchwałą będą brane pod uwagę wyniki analiz z Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2012 – 2013, zawierającego analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa⁷, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

Zgodnie z § 4 ust. 5 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu UwB z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) Wydział zapewnia publiczną dostępność programów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji. Jak co roku, odbywa się to poprzez zamieszczenie tych informacji na stronie internetowej Wydziału Prawa.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia⁸, w opinii 399 badanych (co stanowi 9,7% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno I, jak i II stopnia oraz doktorantów, a także słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Ogólna ocena kierunków studiów w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

---

⁶ Zarządzenie nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012r. w sprawie procedur zatwierdzania, monitorowania programów i efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

⁷ Raport: Badanie Losów Absolwentów UwB z roczników 2010-2013. Raport został uzyskany z Biura Karier UwB.

⁸ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jesteś zadowolony(a) z odbywanych studiów?	28,82	57,39	8,52	4,76	0,50
B) Czy uważasz, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	19,65	50,88	12,85	13,85	2,77
C) Czy uważasz, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	17,42	65,91	11,11	4,55	1,01
D) Czy uważasz, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	19,34	43,00	17,56	13,74	6,36
E) Czy uważasz, że na Twoich studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	49,62	19,08	14,76	13,74	2,80
F) Czy zależałoby Ci na tym, by intensywność nauki na Twoim kierunku była większa niż obecnie?	17,65	19,69	23,79	29,16	9,72

Wyniki zbiorcze ukazują, że zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 86,21% badanych. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 70,53%. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 83,33%. Jako wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych ocenia 62,34 %. Na potrzebę większej ilości zajęć praktycznych wskazuje 68,70%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 37,34% badanych.

Tabela nr 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
A) Wykłady obowiązkowe	31,06	45,45	12,63	1,77	0,76	8,33
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	29,70	44,92	12,44	2,03	0,51	10,41
C) SeminaRIA i proseminaria	34,11	19,64	6,72	1,81	0,78	36,95
D) Przedmioty fakultatywne	21,05	35,00	8,16	1,84	0,26	33,68
E) Lektoraty	21,82	28,31	15,32	5,71	3,38	25,45
F) Warsztaty i laboratoria	6,68	7,49	4,01	0,27	0,27	81,28
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	11,90	15,61	6,88	1,32	1,85	62,43
H) Sensowność i przydatność prac	12,73	35,06	26,23	5,45	2,60	17,92

zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania						
1) Indywidualne konsultacje	25,72	37,53	11,81	2,36	0,26	22,31

* - Nie dotyczy- oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Wyniki zbiorcze ukazują, że spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej ocenili wykłady obowiązkowe (76,51%) i ćwiczenia (74,62%), a w następnej kolejności - indywidualne konsultacje (63,25%), przedmioty fakultatywne (56,05%), seminaria i proseminaria (53,75%), lektoraty (50,13%) oraz sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (47,79%).

W toku badań część studentów wskazywała też na możliwości zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one potrzeb:

- eliminacji problemów z platformą e-learningową
- eliminacji praktyk zawodowych na studiach niestacjonarnych
- większej pomocy wydziału w organizowaniu praktyk studentom
- zwiększenia ilości zajęć praktycznych (w tym częstszego rozwiązywania kazuś, pisania pism procesowych, zwiększenia liczby ćwiczeń na studiach niestacjonarnych), wzrostu ilości praktyków prowadzących zajęcia oraz „informacji jak wykorzystać nabyta wiedzę praktycznie”
- podniesienia poziomu wymagań na przedmiotach specjalizacyjnych oraz uruchamiania większej ich ilości (nawet poniżej liczby 15 studentów - uczestników wykładów) w tym związanych z prawem i administracją w krajach europejskich
- zwiększenia liczby godzin z niektórych przedmiotów, w tym zajęć z postępowania administracyjnego i prawa pracy na kierunku Administracja
- wydłużenia lat nauki języków obcych, wprowadzenia 2 obowiązkowych lektoratów i podniesienia ich poziomu
- wyrównania ilości przedmiotów w poszczególnych semestrach (by uniknąć egzaminów z kilku rocznych przedmiotów w sesji letniej)
- ujednolicenia wymagań formalnych wobec prac dyplomowych przez wszystkich promotorów
- zmian w systemie APD („utrudniającym studentowi przystąpienie do egzaminu dyplomowego”)
- odpowiedniego traktowania studentów przez pracowników (punktualności, terminowego sprawdzania prac egzaminacyjnych, większego obiektywizmu ocen, podawania kryteriów

ocen i zaliczania przedmiotów, określania zakresu materiału do zaliczenia, umożliwienia częściowego zaliczania przedmiotu, obsadzania seminariów doświadczonymi promotorami).

Poza propozycjami zmian niektórzy badani pisali: „Jestem bardzo usatysfakcjonowany z jakości studiów na UwB. Szeroko pojęta organizacja jest na tyle sprawna, iż nie przychodzą mi do głowy pomysły co można zmienić.” „Ogólnie jakość funkcjonowania wydziału oceniałabym bardzo dobrze.”

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Dokonane na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa przez Zespoły oceny monitorowania procesu kształcenia w roku akademickim 2013/2014 wskazują zasadniczo na dbałość wydziału o jego jakość. Ponadto, należy uznać, że System Plagiat.pl sprawdza się w praktyce. Służy podniesieniu rzetelności i jakości przygotowywanych przez studentów prac dyplomowych. Wydział Prawa posiada też oferty kształcenia w językach: angielskim i rosyjskim na jednym z prowadzonych kierunków.

Wysoko proces kształcenia na Wydziale Prawa oceniają też studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych. Wyniki badań ankietowych wskazują, że, jak w poprzednich latach, znaczna większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów. Doceniają oni wysoki poziom zdecydowanej większości elementów procesu kształcenia.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

W ramach rekomendacji WSZiDJK należy ograniczyć niedociągnięcia głównie w zakresie pełnego i prawidłowego opracowywania sylabusów przez prowadzących zajęcia.

Władze dziekańskie dokonały analizy wniosków i postulatów składanych przez studentów w ubiegłym roku. W ramach realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego część z nich zostało zrealizowanych, a w pewnej części nie było to możliwe (głównie z uwagi na system punktów ECTS i trudności w wygospodarowaniu dodatkowych godzin oraz ze względów lokalowych).

Podjęto następujące przedsięwzięcia. Powołano komisję ds. zmiany programu studiów, która uwzględni postulaty, zarówno prowadzących zajęcia, jak i studentów. W celu zwiększenia ilości godzin przedmiotów wprowadzono praktyki na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku Prawo trwające 2 tygodnie, a na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe 3 tygodnie. Ponadto, wprowadzane zostały nowe przedmioty specjalizacyjne, a ich oferta jest stale uzupełniana. Np. na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wprowadzono

wykłady specjalizacyjne: Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu. Tworzona jest lista ogólnouczelnianych przedmiotów doskonalących inne umiejętności tzw. "miękkie". Ponadto, Wydział Prawa w każdym roku akademickim prowadzi kursy przygotowujące na aplikacje prawnicze. Zadbano więc o większe uprząctycznienie i uzawodowienie studiów.

Co do postulatu zwiększenia poziomu wymagań na egzaminach, to na posiedzeniach Rady Wydziału systematycznie wskazuje się na potrzebę gruntownego i rzetelnego przekazywania wiedzy oraz jej sprawdzanie. Zobowiązano wykładowców, aby prowadzili egzaminy na studiach niestacjonarnych wyłącznie w weekendy. Pracownicy zostali zobowiązani do aktualizacji sylabusów. Wykładowcom przypomniano o konieczności korelacji wykładów z materiałem egzaminu. Pracownicy dziekanatów dyscyplinują i przypominają o konieczności zachowania trzydniowego terminu przy wpisywaniu ocen do systemu USOS. Postulat dotyczący stworzenia możliwości prowadzenia przez studentów wspólnych badań z kadrą naukową jest w pełni realizowany zwłaszcza na studiach doktoranckich.

Rozważany był również postulat prowadzenia ćwiczeń, przede wszystkim w godzinach porannych. Uznano jednakże, że nie ma takiej możliwości, gdyż rozkłady zajęć przewidują zajęcia od godziny 8.00 do godziny 20.00.

Analizowano postulat zmniejszenia intensywności zajęć na ostatnim roku studiów magisterskich. Jednakże w chwili obecnej żadne zmiany do planu studiów nie są wprowadzane. Nie zrealizowano postulatu zwiększenia liczby ćwiczeń na studiach niestacjonarnych.

Prodziekani nie zgadzają się z postulatem dostosowania sposobu prowadzenia zajęć przez wykładowców do poziomu słuchaczy studiów podyplomowych, bo wychodzą z założenia, że słuchacze posiadają podstawową wiedzę z zakresu tematyki wykładów, co uprawnia wykładowców do stosowania fachowego słownictwa.

Realizacja rekomendacji USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „doskonalenia procesu związanego z ankietyzacją w ramach USOS” jest realizowana, bowiem od lat nie Wydział nie posłkuje się kwestionariuszami papierowymi, a pozyskuje je wyłącznie drogą elektroniczną. Aczkolwiek napotyka on na problemy związane z niechęcią studentów do wypełniania ankiet. Pomimo e - maili wysyłanych przez Dziekana Wydziału Prawa oraz monitów starostów poszczególnych roczników studiów w ostatnich latach odzew nie jest zadowalający. Taka sytuacja może być też spowodowana zbyt dużą liczbą innych

ankiet - nieistotnych dla Systemu Jakości Kształcenia - podłączanych do kont studentów z prośbą o wypełnienie.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „przedstawiania w raportach skuteczności opracowanych przez jednostki mechanizmów sprawdzania czy i w jakim stopniu efekty kształcenia sformułowane dla danego programu studiów są w rzeczywistości osiągane w wyniku realizacji procesu dydaktycznego” jest realizowana. Sprawozdania i wnioski Zespołów ds. monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa są przedstawiane i dyskutowane na Radzie Wydziału, a następnie przesyłane do pracowników do zapoznania się z nimi w celu wyeliminowania ewentualnych niedociągnięć.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospitacji⁹ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych¹⁰.

1. Analiza protokołów hospitacji zajęć

Zgodnie z § 6 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez Kierowników Katedr/Zakładów lub przez osoby upoważnione przez Dziekana. Były one niezapowiedziane, odbyły się w dowolnym terminie zajęć w ciągu semestru. Z hospitacji sporządzone zostały protokoły, który zostały omówione z ocenianym nauczycielem, a następnie przekazane Dziekanowi Wydziału Prawa.

W roku akademickim 2013/2014 Kierownicy Katedr/Zakładów lub wyznaczeni przez Dziekana Wydziału Prawa pracownicy samodzielni dokonali hospitacji 38 osób. Oceniono zajęcia 4 magistrów i 34 doktorów. Dokonano hospitacji ćwiczeń (22 osoby), seminarium (1 osoba), konwersatorium (1 osoba), lektoratu (1 osoba) oraz wykładów (13 osób).

Z analizy protokołów hospitacji wynika, że u 12 pracowników, zarówno

⁹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Protokołu hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale...” stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

¹⁰ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny jakości zajęć dydaktycznych” stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r.

przygotowanie zajęć, ich realizacja oraz kontakt prowadzącego ze studentami zostały ocenione przez hospitujących jako wyróżniające. U kolejnych 19 pracowników wymienione elementy oceny, w większości, zasługiwały na oceny wyróżniające z niewielką liczbą zadowolających. Natomiast u 5 osób zdecydowaną większość ocen stanowiły oceny zadowolające. Ponadto, u 1 pracownika niektóre wymienione kategorie zostały ocenione jako „tak”, a u 1 osoby jako „tak” lub „3”.

Wobec 24 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych uwag w protokołach. Wobec pozostałych zawarli pochwały, jak też i upomnienia.

Hospitujący chwalili prowadzących za: „wzorcowe prowadzenie ćwiczeń, bardzo dobre przygotowanie merytoryczne do zajęć, za ilustrowanie ich ciekawymi materiałami dydaktycznymi, klarowny przekaz, dobrą komunikację, aktywizowanie studentów do rozwiązywania kasusów i grupy do pracy, interesujący sposób prowadzenia zajęć, umiejętność wykorzystania środków audiowizualnych i innych pomocy dydaktycznych, wykorzystywanie zarówno wiedzy teoretycznej, jak i praktycznej, bardzo dobrą koncepcję zajęć i dobrą strukturę wykładu.” W ocenie osoby hospitującej „przygotowanie do zajęć, sposób ich realizacji oraz kontakt prowadzącej ze studentami zasługują na wyróżnienie.”

Hospitujący zwrócili też uwagę na potrzebę wykorzystania w większym stopniu prezentacji oraz kasusów, a także aktywowania studentów podczas zajęć.

Wobec 24 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych zaleceń.

Wobec pozostałych dotyczyły one, w szczególności, potrzeby: „stosowania większego rygoryzmu czasowego podczas zajęć, lepszego dostosowania treści wykładu do kierunku studiów, szerszego wykorzystywania pomocy dydaktycznych (tablice, rzutniki), aktywizacji studentów, częstszego korzystania z praktyki orzeczniczej sądów powszechnych i administracyjnych, wykorzystywania większej ilości materiałów autentycznych, zadawania pytań szczegółowych zamiast ogólnych, aktywizowania nieaktywnych studentów oraz częstszego odwoływania się do wcześniej zdobytej wiedzy/ wykładów.”

2. Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 7 ust. 1 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.),

natomiast wśród słuchaczy studiów podyplomowych – na podstawie uchwały Rady Wydziału¹¹.

Na podstawie Zarządzenia Dziekana Wydziału Prawa¹² ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez Dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez Dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są dostępne są pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2013/2014 wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez wszystkich pracowników. Poprzez system USOS udział w badaniach wzięło 1.682 osób, co stanowi 39,2% uprawnionych. Wypełnili oni 9.865 kwestionariuszy ankiet, co stanowi 16,5% liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

Tabela nr 3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Niustrawienie do studentu (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,68	4,67	4,47	4,30	4,56	4,69	4,58	4,57	4,43	wysoki - 63,86% średni - 32,10% niski - 4,04%

Jak wynika z Tabeli nr 3 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na

¹¹ Uchwała nr 1196 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie zasad ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

¹² Zarządzenie nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zasad opracowywania danych uzyskanych w ankietyzacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

jakość prowadzonych przez nich zajęć ocenione zostały wysoko, przy czym najwyżej-
przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność oraz dostępność w trakcie dyżurów.

Tabela nr 4. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
Prawo	4,66	4,62	4,41	4,18	4,51	4,66	4,51	4,53	4,35	wysoki-63,59% średni-31,93% niski- 4,49%
Administracja	4,71	4,73	4,55	4,42	4,63	4,75	4,65	4,63	4,54	wysoki-67,03% średni-29,77% niski- 3,20%
Europeistyka	4,66	4,60	4,45	4,26	4,58	4,73	4,56	4,56	4,38	wysoki-58,73% średni-33,80% niski- 7,48%
Bezpieczeństwo narodowe	4,62	4,67	4,44	4,33	4,52	4,63	4,53	4,53	4,40	wysoki-56,17% średni-40,50% niski- 3,32%

Dane zawarte w Tabeli nr 4 wskazują, że najwyżej studenci ocenili:

- na kierunku Prawo - przygotowanie prowadzącego do zajęć oraz dostępność w trakcie dyżurów, punktualność i obiektywność oceniania;
- na kierunku Administracja - dostępność w trakcie dyżurów, punktualność i przygotowanie prowadzącego do zajęć;
- na kierunku Europeistyka - dostępność w trakcie dyżurów, przygotowanie prowadzącego do zajęć i punktualność;
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – punktualność, dostępność w trakcie dyżurów i przygotowanie prowadzącego do zajęć.

Na wszystkich kierunkach wymienione aspekty jakości zajęć dydaktycznych zostały wysoko ocenione przez studentów. Najniżej studenci wszystkich kierunków zgodnie ocenili pomysłowość metod przekazywania wiedzy.

Tabela nr 5 Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomyślność metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,93	4,88	4,83	4,66	4,87	4,91	4,88	4,91	4,80	wysoki-78,99% średni-18,49% niski-2,52 %

Jak wynika z Tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach doktoranckich ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej - przygotowanie prowadzącego do zajęć, dostępność w trakcie dyżurów oraz obiektywność oceniania i punktualność.

Tabela nr 6. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomyślność metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,67	4,66	4,51	4,41	4,62	4,66	4,66	4,71	4,54	wysoki-77,08% średni-11,11% niski- 11,81%

Dane zawarte w Tabeli nr 6 ukazują, że wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – przygotowanie prowadzącego do zajęć, punktualność, obiektywność oceniania oraz punktualność prowadzącego, dostępność w trakcie dyżurów i jasność kryteriów oceniania.

Ze analizy jakościowej kwestionariuszy ankiet wynika, że znaczną część zajęć badani oceniali bardzo pozytywnie. Podkreślili, że często wykładowcy prowadzą zajęcia na bardzo wysokim poziomie merytorycznym, potrafią zainteresować omawianą problematyką, zagadnienia poruszają w odpowiedni sposób. Posiadają ogromną wiedzę, której sposób przekazu należy określić jako jasny, konkretny, efektywny, poprawny, interesujący. Potrafią zainteresować studenta materia, są cudownymi wykładowcami, posiadającymi ciekawe poczucie humoru oraz rewelacyjny kontakt ze studentami. U niektórych „Wiedza jest godna podziwu, gdyż nie korzystają z prezentacji czy notatek - wszystko mają w głowie”.

W ocenie badanych, osoba prowadząca zajęcia na Wydziale Prawa jest, w szczególności: sympatyczna, wymagająca, wyrozumiała, życzliwa, elokwentna, otwarta na pytania i sugestie, niezwykle spokojna, kulturalna, rzeczowa, serdeczna, sprawiedliwa, przychylna, pomocna studentom, kompetentna, przesympatyczna, „ogromna klasa i skarbnica wiedzy”, obiektywna, solidna, sumienna, charyzmatyczna, przygotowana do wykładów. Cechuje ją profesjonalizm i życzliwe nastawienie do studenta. Ma wymagania jasno określone, prowadzi fajne wykłady. Ma indywidualne podejście do studenta, prezentuje przyswajalny sposób przekazu wiedzy. Jej wykłady są inspiracją do przemyśleń, wyjaśniają wiele spraw, co powoduje, że studenci chętnie przychodzą na zajęcia. Ma poczucie humoru, niebanalne podejście do przedmiotu. Sprawdza się jako ćwiczeniowiec, wykładowca i promotor.

Większość prowadzących jest zaangażowana w zajęcia, prowadzi je w atrakcyjny sposób. Często mają oni wymagania jasno określone, a sposób zaliczenia przedmiotu – klarowny. Podczas zajęć zachęcają do kreatywnego myślenia, budzą zainteresowanie swoim wykładem, studentów traktują równo. Zajęcia prowadzą w miłej atmosferze, okazując życzliwe nastawienie do studenta, inspirując do dalszej pracy. Bardzo często przekazują wiedzę praktyczną na podstawie przykładów z życia, mają niebanalne podejście do przedmiotu, a niejednokrotnie zajęcia ubarwione są anegdotami. Wykazują szacunek do studenta oraz chęć współpracy z nim. Podczas egzaminów nie pozwalają oszukiwać i korzystać z niedozwolonych materiałów.

Badani wyrazili również krytyczne oceny, zarówno co do jakości zajęć dydaktycznych, jak i postaw prowadzących. Niektóre zajęcia oceniono jako: mało uporządkowane, chaotyczne, pełne stresu, lęku, na poziomie przedszkolnym, monotonne i nudne. Uznano, że niektóre wykłady są „na odległym poziomie abstrakcji”. Zdarzało się, że zajęcia polegały na czytaniu fragmentów podręcznika lub czytaniu slajdów. Owe prezentacje nieraz były zagmatwane, niepełne i z błędami, powtarzały się z innych przedmiotów. Narzekano na zbyt szybkie prowadzenie zajęć przez niektórych prowadzących, skracanie zajęć lub nieodbywanie ich w ogóle. Badani odnosili nieraz wrażenie, że wykładowcy traktowali zajęcia jako nieprzyjemny obowiązek. Zastrzeżenia dotyczyły też sposobu oceniania. Uważano, że niektórzy wykładowcy mają wymagania nieadekwatne do przerobionego materiału, nie czytają prac egzaminacyjnych, a potem nie chcą ich pokazać studentowi lub zbyt długo sprawdzają prace. Stąd też uznawano nieraz sposób oceniania jako subiektywny i niezrozumiały. Powodowało to też przekonanie studenta o tym, że wykładowca

ma lekceważący stosunek do niego, nie szanuje jego czasu. Niektórzy narzekali na brak kontaktu e-mailowego z prowadzącymi zajęcia.

W ocenie badanych, zdarzało się, że wykładowca był chamski, niemiły, wredny, arogancki, nieprzyjemny, niezorganizowany, nieobiektywny, niesłowny, niesprawiedliwy. Przejawiał on negatywne nastawienie do grupy, używał seksistowskich zwrotów, obrażał studentów, używał niecenzuralnych słów, narzucał studentom swoje zdanie, był mało przystępny lub zbyt spoufalany się ze studentami, swoją postawą zrażał do przedmiotu. Bywało, że nie dotrzymywał obietnic, brakowało mu podejścia pedagogicznego, zbyt łatwo się irytował.

Zgodnie z § 5 ust. 3 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.) informacje dotyczące poszczególnych nauczycieli pochodzące z ankiet i hospitacji są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Ad.1) i Ad.2). Analiza protokołów hospitacji oraz wyników badań ankietowych wskazuje, że zdecydowana większość pracowników Wydziału Prawa prowadzi zajęcia na bardzo wysokim poziomie. Na uwagę zasługuje ich merytoryczne i pozytywne podejście do studentów. Jedynie większego zróżnicowania wymagają metody prowadzenia zajęć. Pozytywne oceny przełożonych i studentów są nagrodą za wyteżoną pracę, a mniej pochlebne - motywacją do zmiany postępowania i bardziej sumiennego podejścia do wykonywania obowiązków służbowych.

Należy zaznaczyć, że negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem odrębnych spotkań z poszczególnymi wykładowcami, a także rozmów podczas ich okresowych ocen.

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały zrealizowane. W zakresie poprawy metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz podniesienia jakości zajęć prowadzonych przez pracowników i doktorantów przeprowadzono odpowiednie szkolenia, w tym z zakresu APD, z zakresu e-learningu.

W ramach realizacji rekomendacji USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczących potrzeby „częstsze komunikowania się ze studentami za pośrednictwem strony internetowej i systemu USOS” oraz „terminowego rozliczania studentów w systemie USOS” prowadzone są liczne rozmowy z pracownikami w celu zwiększenia ich dyscypliny

pracy w wyżej wymienionych kwestiach, a także dotyczących punktualności, kryteriów egzaminowania, uaktualniania sylabusów.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB następuje według kryteriów zawartych w § 8 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

1) ocena zasobów bibliotecznych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych oraz ich dostępu do komputerowych baz danych

Biblioteka Wydziału Prawa posiada 14 stanowisk przewidzianych dla katalogów bibliotecznych i komputerowych baz danych. Stan księgozbioru – 43 380 wol. (w tym 36 530 wol. książek, 6 649 wol. czasopism, 188 wol. zbiorów specjalnych (CD, doktoraty)¹³.

Biblioteka udostępnia 11 następujących baz: Lex, Lex Polonica Perfecta + Orzecznictwo Sądów Polskich, Legalis + komentarze, Polska Bibliografia Prawnicza (od 1971r.), Czytelnia Czasopism Prawniczych on-line (24 tytuły), Czytelnia książek on-line, HeinOnline (Stowarzyszenie Bibliotek Prawniczych-USA), The Polish Law Collection (wybór polskich aktów prawnych Business Law+Tax Business Law), Wideozbiórka WATCH DOCS – prawa człowieka (41 pozycji), ARSLEGE – baza testów prawniczych, LEGAL SOURCE – ponad 870 pełnotekstowych czasopism z zakresu prawa, wszystkie bazy Głównej Biblioteki Uniwersyteckiej. Na życzenie użytkowników dane z baz są drukowane, zgrywane na płyty i nośniki PenDrive .

Czytelnia posiada 72 miejsca dla czytelników, Router do Internetu, 1 stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących. Udostępnianie ma charakter prezencyjny (na miejscu). Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów. W 2013 r. ogółem wpłynęło 1 758 woluminów, w tym 1 363 książki i 395 woluminów czasopism.

Zakupy książek dokonywane są często, z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, powiadomienia przychodzą również pocztą elektroniczną. Czas realizacji zamówień to 3 - 5 dni, a czas opracowania wydawnictw 5 - 7 dni. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelnika. Starsze

---

¹³ Stan na dzień 1 czerwca 2014r.

wycofywane są do magazynu.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 399 badanych (co stanowi 9,7% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁴. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[%] badanych			
A) Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	3,85	15,98	31,36	48,82
B) Biblioteka Wydziału Prawa	14,72	39,44	25,56	20,28
C) Inna, nie wymieniona wyżej biblioteka	4,35	13,53	21,26	60,87

Jak wynika z Tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa korzystają, zarówno z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, jak i z wydziałowej, przy czym częściej sięgają po księgozbiory wydziałowe. W zdecydowanie mniejszym zakresie korzystają z innych bibliotek.

Tabela nr 8. Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z głównej Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Wydziału Prawa
	(ocena od 1 do 5, gdzie 1 - ocena najniższa, a 5 najwyższa)	
A) Dostępność lektur obowiązkowych	3,85	3,88
B) Ogólne bogactwo księgozbioru w zakresie tematyki studiów	4,01	4,07
C) Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	3,99	4,06
D) Sprawność obsługi	4,35	4,45
E) Przyjazność obsługi	4,41	4,47
F) Godziny otwarcia	4,23	4,14

¹⁴ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

G) Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelní)	4,33	4,23
H) Możliwość kopiowania tekstów	3,95	3,94
I) Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	4,20	4,19
Średnia ocena	3,85	3,88

Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa studenci oceniają dosyć podobnie. W bibliotece wydziałowej badani najlepiej ocenili przyjazność i sprawność obsługi oraz warunki pracy. Najbardziej ocenili dostępność lektur obowiązkowych, których ilość, w ich opinii, nie pozwala na wypożyczenie dla większości studentów.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną zgłaszali swoje uwagi dotyczące pracy biblioteki wydziałowej. Postulowali, by zwiększyć ilość „specjalistycznych pomocy językowych” i zagranicznej literatury fachowej, a także wprowadzić lampki na stanowiskach w czytelní, wydłużyć godziny pracy w bibliotece, unowocześnić wygląd, umożliwić szerszy dostęp do wypożyczania książek z wypożyczalni wydziałowej (zwłaszcza literatury obowiązkowej). Ponadto, niektórzy chwalili miłe panie pracujące w bibliotece.

Z kolei w pracy Biblioteki Uniwersyteckiej zwracali uwagę na potrzebę wydłużenia godziny pracy i zbyt kosztowne kopiowanie materiałów.

2) *ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych*

Wydział dysponuje: 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 922 oraz 11 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 432 (powierzchnia poszczególnych sal 74 m²), a także 20 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²).

Sala wykładowa z 380 miejscami wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń simultanicznych. Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Pozostałe sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, wideoprojektory i ekrany zdalnie sterowane oraz komputery.

We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są wideoprojektory, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Poza tym w portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne i dwa laptopy, z których mogą korzystać pracownicy i studenci.

Jedna z sal ćwiczeniowych przystosowana jest do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych (tzw. sala sądowa). Wyposażona jest także w rzutnik i ekran zdalnie sterowane oraz komputer.

W budynku znajduje się Pracownia Kryminalistyki wyposażona w komputer multimedialny z dostępem do Internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.

Wydział posiada 2 mobilne kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności od potrzeb, mogą być ustawione w różnych salach.

W budynku znajduje się klimatyzowana sala posiedzeń, wyposażona w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, a także w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, z której korzystają zarówno pracownicy jak i studenci.

Sale ćwiczeniowe, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła.

Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w krzesła z odkładanymi stolikami, w krzesła z pulpitami lub tradycyjne ławki z krzesłami, a także w tablice suchościeralne lub flipchart.

W budynku znajduje się pracownia komputerowa, która dysponuje 21 stanowiskami komputerowymi oraz dwoma drukarkami sieciowymi, wyposażona w rzutnik i ekran. Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mają możliwość korzystania z sieci Internet i sieci bezprzewodowej. Dodatkowo w jednej z sal ćwiczeniowych znajduje się 15 laptopów podłączonych do bezprzewodowej sieci internetowej, z których korzystają studenci podczas zajęć. Pomieszczenia pracowni komputerowej są klimatyzowane.

Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna, Redakcja Biuletynu Wydziału Prawa i Samorząd Studencki.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry i zakłady) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Wydziału Prawa, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianką, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Zajmuje ona 5 pomieszczeń o łącznej powierzchni ok. 300 m². Czytelnia o powierzchni 133,5 m² dysponuje 72 miejscami, w tym jedno stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących. Katalogi (tj. komputerowe bazy danych) wyposażone są w 2 drukarki sieciowe i 14 stanowisk komputerowych pracujących w sieci. Wypożyczalnia wraz z magazynami zajmuje powierzchnię 80 m².

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób niepełnosprawnych (podjazdy, winda, toalety). Największa aula została wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. W czytelni znajduje się stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących, a w pomieszczeniu wypożyczalni – kserokopiarka, z której mogą bezpłatnie korzystać studenci niepełnosprawni.

Na korytarzach (na parterze i I piętrze) ustawione są tzw. „kioski komputerowe” - terminale umożliwiające uzyskanie informacji dotyczących trybu i programów studiów oraz kontakt z dziekanatem.

Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w kserokopiarki i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się trzy ogólnodostępne samoobsługowe kserokopiarki.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania).

Studenci korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. Oprócz tego przy Czytelni ustawione są szafy ze skrytkami, w których osoby korzystające z biblioteki mogą zostawić zbędne rzeczy. W ubiegłym roku dostawiono kolejną szafę i aktualnie studenci mają do dyspozycji 28 skrytek.

W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc. Poza tym przy szatni i portierni wystawione są pojemniki z wodą i kubeczkami jednorazowymi, a na holach na I i II piętrze ustawionych jest łącznie 5 automatów z napojami zimnymi, gorącymi i słodczymi.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą się na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw. Ponadto przy katedrach i zakładach zawieszono są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz

informacji dla studentów. Poza tym gabloty znajdują się przy dziekanatach wszystkich kierunków i są wykorzystywane do przekazywania informacji niezbędnych studentom.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej, kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnątrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 3 kamery) – monitor zamontowany jest w portierni budynku. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwołodzienny rynien i rur spustowych. Podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami oraz schody fasady wyposażone są w instalację przeciwołodzienną.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 399 badanych (co stanowi 9,7% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁵. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[%] badanych					
A) sale wykładowe	48,86	35,70	12,41	2,03	0,76	0,25
B) sale ćwiczeniowe	30,53	39,95	17,81	3,05	0,76	7,89

¹⁵ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

C) środki audiowizualne i multimedialne	32,40	42,35	17,35	4,34	0,51	3,06
D) wyposażenie laboratorium	7,47	7,73	2,67	1,07	9,27	80,80
E) dostęp do Internetu	17,81	33,84	23,41	11,96	5,85	7,12

Jak wynika z Tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (84,56%), środków audiowizualnych (74,75%) i sal ćwiczeniowych (70,48%), jak też możliwości dostępu do Internetu (51,65 %).

Nieliczni studenci narzekali na trudności z dostępem do Internetu na terenie wydziału (np. w s. 313, 215) i postulowali o szerszy dostęp do WI-FI. Twierdzili też, że w niektórych salach ławki są stare, oświetlenie korytarzy - zbyt słabe, a siedzenia w s. 313 - niewygodne. Uznali też, że „na wydziale brakuje baniaków z wodą, które studenci kochali”. Podkreślili jednakże, że na wydziale jest zawsze ciepło.

Infrastrukturę Wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 399 badanych (co stanowi 9,7% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty¹⁶. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 10. Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	22,42	54,87	18,58	2,95	1,18
B) Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	25,07	50,15	15,04	7,96	1,77
C) Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	20,18	53,71	16,02	6,82	3,26

¹⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

D) Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	35,42	47,02	13,10	3,57	0,89
--	-------	-------	-------	------	------

Jak wynika z Tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej w zakresie efektywnego korzystania z niej pozytywnie ocenia ok. 75% badanych, a 82,44% wysoko ocenia fachową pomoc pracowników.

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[%] badanych				
	2,45	12,81	28,07	27,52	29,16

Z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta ok. 70 % badanych, a ok. 30 % jej nie odwiedza.

Tabela nr 12. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	19,35	44,28	12,32	0,88	0,59	22,58

Aż 63,63% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 12% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny.

Wypełniając Ankietę ewaluacyjną nieliczni badani zwrócili uwagę na potrzebę odnowienia pracowni, a także „dostępu pracowników – informatyków w soboty/niedziele, którzy mogliby pomóc wykładowcom mającym problemy z uruchomieniem sprzętu”.

3) ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia (głównie na stronach

internetowych wydziałów i instytutów)

Informacje na temat kształcenia, w szczególności informacje o poziomach, formach i kierunkach kształcenia, międzynarodowej współpracy naukowej i wymianie studenckiej, zakładanych kwalifikacjach zawodowych absolwentów, programach nauczania i planach studiów są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej Wydziału w odpowiednich zakładkach.

Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury przedmiotowej zawarte są w sylabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na Wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Europeistyka, Bezpieczeństwo Narodowe, Kryminologia. Część sylabusów została zamieszczona na stronie internetowej Wydziału w zakładce: „Pliki do pobrania” w zakładkach poszczególnych Katedr/Zakładów, a pozostała część - na tablicach ogłoszeń przy Zakładach/Katedrach, co jest zgodne z Uchwałą nr 834 Senatu UwB z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie wytycznych dla podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów nauczania i planów studiów wyższych, podyplomowych i kursów dokształcających. Ponadto, sylabusy są też dostępne w pokoju 202, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej.

Aktualny harmonogram zajęć dydaktycznych dostępny jest na stronie internetowej Wydziału. Wszelkie zmiany (np. odwołanie zajęć, terminy ich odpracowywania) nanoszone są systematycznie.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii 399 badanych (co stanowi 9,7% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁷. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

¹⁷ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie widziałem
	[%] badanych				
	62,60	30,65	5,97	0,78	0,00

Stronę internetową Wydziału, z różnym natężeniem, odwiedzają niemal wszyscy studenci.

Tabela nr 14. Dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie różnych aspektów wiedzy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) oferowanych poziomów i form kształcenia	46,53	46,79	5,66	1,03	0,00
B) kwalifikacji zawodowych absolwentów	31,43	47,27	14,81	6,49	0,00
C) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami	37,76	50,26	9,38	2,60	0,00
D) możliwości wyjazdu na inne uczelnie	43,31	45,93	5,51	5,25	0,00
E) programu i planu studiów	60,94	34,64	3,39	0,52	0,52
F) treści programowych przedmiotów	39,69	46,48	7,57	5,22	1,04
G) lektur przedmiotowych	25,40	46,03	16,67	9,79	2,12
H) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów	23,95	41,84	16,58	12,89	4,74

Jak wynika z Tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu: programu i planu studiów (95,58%), oferowanych poziomów i form kształcenia (93,32%), możliwości wyjazdu na inne uczelnie (89,24%), jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami (88,02%), treści programowych przedmiotów (86,17%). Aż 78,70% badanych pozytywnie oceniło dostępność informacji dotyczących kwalifikacji zawodowych absolwentów, lektur przedmiotowych (71,43%) i kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów (65,79%).

4) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowane są i sukcesywnie realizowane następujące działania: publikacja ułożonych rozkładów zajęć w formie papierowej i elektronicznej – docelowo będzie to tylko forma elektroniczna, jako bardziej dostępna i wygodna; rozpowszechnianie informacji o zachodzących zmianach w organizacji zajęć poprzez zamieszczanie ogłoszeń również w Internecie; ustalanie z pracownikiem nowego terminu zajęć w razie niemożności przeprowadzenia przez niego zajęć (pracownik układający rozkłady przekazuje informacje właściwemu dziekanatowi oraz studentom); rezerwacja sal na potrzeby przeprowadzenia konferencji, spotkań, zebrań (bezkolizyjna realizacja zajęć oraz zaplanowanych imprez), na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych, na obrony doktoratów.

Ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy obecnie do jednego pracownika administracji wydziałowej, co powoduje ich sprawniejszą organizację. Nauczyciel akademicki ustala nowy termin zajęć ze wskazanym wyżej pracownikiem, co sprzyja sprawniejszemu przepływowi informacji. Osoba odpowiedzialna za układanie planu wykorzystuje Internet jako powszechną i wygodną formę wymiany informacji. Owe działania podlegają dalszemu rozwojowi oraz integrują pracę nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną prosili o zamieszczanie planu zajęć znacznie wcześniej niż dotychczas. Ich zdaniem, powinien on być też bardziej elastyczny, „by studenci sami mogli go komponować poprzez rejestrację”. Prosimi, by ćwiczeń nie kumulować w jeden dzień, a w ciągu dnia - przewidzieć dłuższą przerwę na posiłek.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 399 badanych (co stanowi 9,7% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁸. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 15. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów

¹⁸ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Stan na 15.09.2014 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

poddyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[%] badanych			
	1,04	15,32	62,60	21,04

Studenci odwiedzają dziekanat, w miarę potrzeby: kilka razy w semestrze lub w miesiącu.

Tabela nr 16. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów poddyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Godziny otwarcia dziekanatu jako umożliwiające sprawne załatwienie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	18,70	50,39	11,95	12,73	6,23

Jak wynika z Tabeli nr 16 godziny otwarcia dziekanatu pozwalają na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 69% studentów, przeciwnego zdania było ok. 19%.

Tabela nr 17. Ocena przekazywania informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów poddyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) informacje dotyczące toku studiów	31,07	49,09	9,92	7,83	2,09
B) informacje dotyczące spraw stypendialnych	31,62	47,03	11,62	5,14	4,59
C) informacje dotyczące opłat za studia	38,38	48,11	8,65	2,70	2,16

Zdecydowana większość badanych (ok. 80-85 %) jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu różnych informacji. Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 18. Ogólna ocena pracy dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	29,13	47,24	18,11	2,10	2,10	1,31

Dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia 76,37% badanych, natomiast źle i bardzo źle – tylko 4,20%.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Nieliczni prosili o wydłużenie godzin pracy dziekanatów (nawet do 17-18), o bardziej dokładne informowanie o stypendiach oraz kryteriach ich przydziału, a także o systemie IOS, ITS, wyjazdach (np. do krajów rosyjskojęzycznych). Sygnalizowali potrzebę wcześniejszego niż dotychczas zamieszczania harmonogramu sesji egzaminacyjnej oraz organizowania egzaminów na studiach niestacjonarnych wyłącznie w weekendy.

Większość badanych oceniło panie pracujące w dziekanacie jako miłe, choć nieliczni prosili o ich większą przyjazność, życzliwość i otwartość do studenta.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Ad. 1) Sposób i częstotliwość pozyskiwania do biblioteki wydziałowej nowych publikacji oraz baz elektronicznych, a także dbałość o ich aktualność należy ocenić wysoko. Zasoby biblioteczne Wydziału Prawa, zarówno pod względem ilości, jak i jakości, są bogate. Trzeba przy tym podkreślić możliwość dostępu do różnorodność zbiorów na miejscu w czytelni oraz do wypożyczenia na wynos. Jednakże posiadanie na stanie bardzo wielu aktualnych podręczników obowiązkowych utrudniają ograniczenia powierzchniowe. Na uwagę zasługuje, od lat, widoczna dbałość pracowników Biblioteki o zapewnienie przyjaznej i sprawnej obsługi.

W ramach rekomendacji WSZiDJK można postulować, w miarę możliwości finansowych, zakup książek obcojęzycznych.

Ad. 2) Jakość infrastruktury Wydziału Prawa należy ocenić bardzo wysoko. Świadczy o tym, przede wszystkim, odpowiednia do realizacji procesu dydaktycznego, ilość sal wykładowych, ćwiczeniowych i seminaryjnych oraz wyposażenie ich w nowoczesny sprzęt komputerowy, środki audiowizualne, kopiarki. Zapewnia to dobre warunki studentom do nauki, a pracownikom do pracy. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Pewne ograniczenia dotyczące użytkowania budynku np. dotyczące ilości oświetlenia korytarzy wynikają z jego wieku.

Ad. 3) Informacje na temat kształcenia dostępne na stronie internetowej Wydziału sformułowane są w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów.

Ad. 4) Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały, w miarę możliwości, zrealizowane.

Prodziekani dokonali analizy propozycji i postulatów zgłoszonych przez studentów w kwestii poprawy infrastruktury biblioteki wydziałowej. Ustalono, że w ramach dostępnych środków finansowych elektroniczne bazy publikacji są stale uaktualniane i poszerzane. Zwiększenie dostępu do podręczników, usprawnienie komputerów, zwiększenie ilości pozycji do wypożyczania jest realizowane w ramach możliwości finansowych Wydziału. Propozycję wydłużenia godzin otwarcia biblioteki uznano za bezcelową, bowiem w godzinach, w których biblioteka jest otwarta, nie ma nadmiernego jej obłożenia. Zwiększenie liczby kontaktów w czytelni będzie możliwe przy dokonywaniu prac remontowych.

Postulat dotyczący likwidacji konieczności stosowania haseł do Internetu, nie został zrealizowany, bowiem są one konieczne i w żaden sposób nie ograniczają korzystania z sieci.

Rozważenie poprawy infrastruktury w postaci wymiany stolików, krzeseł, montażu klimatyzacji w salach wykładowych możliwe będzie podczas remontu.

Postulat zwiększenia liczby toalet uznano za niezasadny, bowiem toalety na pierwszym piętrze, w części dobudowanej, nie są wykorzystywane, studenci studiów niestacjonarnych nie korzystają z nich. Nie ma zatem potrzeby i możliwości zwiększenia liczby toalet w budynku.

Uznano, że sale wykładowe są dostosowane do ilości i potrzeb zarówno studentów, jak i prowadzących zajęcia. W salach jest wystarczająca liczba miejsc siedzących.

W pracowni komputerowej sprzęt oraz komputery uzupełniane są w miarę przeznaczonych na ten cel środków finansowych.

Kserokopiarka naprawiana jest w miarę potrzeb, nie ma więc potrzeby zatrudniania osoby profesjonalnie obsługującej ten sprzęt.

Postulaty w zakresie poprawy organizacji studiów zostały omówione i przeanalizowane. Plany zajęć, harmonogramy sesji są zamieszczane zawsze z dwutygodniowym wyprzedzeniem przed rozpoczęciem roku akademickiego i sesji. Wszelkie informacje o wolnych godzinach rektorskich i dziekańskich, są zamieszczane niezwłocznie po podjęciu decyzji przez dziekana czy rektora. Dni dziekańskie ustalane są na wniosek studentów. Im wcześniej studenci wystąpią z takim wnioskiem, tym szybciej dziekan podejmie w tej kwestii decyzję i zostanie ona opublikowana na stronie internetowej.

Osoba odpowiedzialna za układanie planu zajęć na studiach zawsze stara się zminimalizować i ograniczyć „okienka” występujące pomiędzy zajęciami. Postulat odbywania zajęć na studiach niestacjonarnych w niedzielę tylko do godziny 18.00 nie może zostać zrealizowany, bowiem w takim przypadku zajęcia musiałyby odbywać się również w piątki.

Propozycja dotycząca poprawy funkcjonowania dziekanatu została wdrożona i zostały przeprowadzone rozmowy z pracownikami dziekanatu, dotyczące sprawniejszej obsługi podczas załatwiania spraw, miłego traktowania studentów.

Informacje dla studentów o aktualnie dostępnych stypendiach, kursach, stażach, szkoleniach, konferencjach są systematycznie publikowane na stronie internetowej.

Wydłużono godziny pracy dziekanatów w środę. Ponadto, dziekanaty czynne są w każdą sobotę i niedzielę zjazdową.

Postulat stworzenia możliwości składania podań w wersji elektronicznej nie został rozważony.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego odnosząca się do „stałej aktualizacji i rozszerzania informacji na stronach internetowych wydziałów dotyczącej toku studiów, sylabusów przedmiotów, harmonogramu zajęć, terminów egzaminów, spisów literatury” jest realizowana. Wymienione informacje są zamieszczane w sposób przejrzysty i czytelny dla odbiorców.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca potrzeby

„uzupełniania i aktualizowania sylabusów w systemie USOS Web” realizowana jest nieraz z niewielkimi problemami. Nieznaczne opóźnienia i nieraz niekompletność informacji dotyczy sylabusów, choć w ostatnim czasie sytuacja w tym zakresie uległa poprawie.

5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Analiza i ocena programu dotyczącego mobilności studentów/doktorantów i jego realizacji na Wydziale Prawa następuje według kryteriów zawartych w § 9 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.):

1) funkcjonowanie wymiany studentów/doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów/doktorantów

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku realizuje wymiany studenckie, przede wszystkim, w ramach programu LLP-Erasmus. W roku akademickim 2013/2014 miał on podpisane 64 umowy LLP-Erasmus z uczelniami europejskimi. W roku akademickim 2013/2014 na wymianie przebywało 23 studentów.

W ramach programu Erasmus funkcjonuje także element praktyk zagranicznych. W roku akad. 2013/2014 z oferty praktyki zagranicznej współfinansowanej z funduszy LLP-Erasmus skorzystało 15 studentów Wydziału Prawa.

Na Wydziale Prawa w roku akad. 2013/2014 studiuje łącznie 34 studentów zagranicznych. Na kolejny rok akademicki przyjęto 27 zgłoszeń (stan na czerwiec 2014 r.).

Wymiana studentów odbywa się także na podstawie innych umów, spoza programu Erasmus. W związku z tym na podstawie umowy z Northeastern University w Bostonie 1 studentka wyjechała na semestralny pobyt do College of Criminal Justice. W ramach umowy z Akademią Prawa w Saratowie (Rosja) 2 studentów wyjechało na miesięczny pobyt i uczestniczyło w zajęciach w języku rosyjskim. Odpowiednio 3 rosyjskich studentów brało udział w zajęciach na Wydziale Prawa UwB prowadzonych w języku angielskim.

W ramach programu Partnerstwo Wschodnie (stypendia BUWiWM) na studiach doktoranckich prowadzonych w języku angielskim studiują 3 osoby z zagranicy.

W ramach Letniej Szkoły Prawa Porównawczego USA-EU do Białegostoku przyjechało 14 studentów amerykańskich. W programie bierze także udział 19 polskich uczestników (studentów i doktorantów).

W pierwszej edycji British Law Centre brało udział 19 studentów. Program będzie kontynuowany w przyszłym roku.

Do kolejnej edycji Szkoły Prawa Niemieckiego zgłosiło się 15 studentów.

Od października 2013r. został uruchomiony program Wprowadzenie do Prawa Francuskiego, w którym wzięło udział 21 studentów/doktorantów.

W tym miejscu należy zauważyć, że odrębny dla studiów doktoranckich program wymiany doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami na Wydziale Prawa nie funkcjonuje. Doktoranci mogą korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie LLP-Erasmus. W roku akademickim 2013/2014 w zakresie „wymiany” międzynarodowej doktorantów 11 osób uczestniczyło w konferencjach zagranicznych, a 1 osoba w kwerendzie (wyjazd finansowany był z grantu).

2) funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów/doktorantów (punktów i ocen)

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez Prodziekana ds. studiów stacjonarnych.

Z kolei wobec doktorantów wymieniony powyżej system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego w czerwcu 2013 r.), gdzie min. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia. Ponadto w stosunku do osiągnięć doktorantów, którzy rozpoczęli studia w roku akad. 2013/2014 obowiązuje karta oceny realizacji przez doktoranta zajęć praktycznych (zajęć dydaktycznych lub udział w projektach badawczych). Jej wzór określony został Uchwałą Rady Wydziału Prawa.¹⁹ Generalnie nie wprowadzono odrębnych zasad wystawiania ocen czy punktów. Wyjątek w tym zakresie stanowią zasady zaliczenia zajęć seminaryjnych (które szczegółowo określono w planie studiów), gdzie wskazano warunki będące *de facto* minimalnymi wymogami zaliczenia. Należy nadmienić, że w roku akademickim 2013/2014, 30 doktorantów prowadziło zajęcia dydaktyczne w wymiarze: 1902,5 godz.

3) wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów/doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)

---

¹⁹ Uchwała Rady Wydziału Prawa Nr 885 z dnia 20 kwietnia 2012 roku w sprawie zatwierdzenia sposobu dokonywania oceny realizacji programu studiów doktoranckich oraz prowadzenia badań naukowych przez doktorantów.

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku akademickim 2013/2014 lista obejmuje 77 przedmiotów w 4 językach (angielski, niemiecki, rosyjski, hiszpański). Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawnych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia, odtwarzane są materiały multimedialne z oryginalnym lektorem, analizowane są akty prawne oraz orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

W roku akademickim 2013/2014 Centrum Prawniczego Języka Angielskiego prowadziło programy poświęcone kształceniu prawniczego języka angielskiego: odpłatne kursy Legal English (2 grupy), odpłatny kurs przygotowujący do egzaminów ILCE i TOLES. Centrum oferuje zajęcia dla studentów Wydziału Prawa oraz studentów zagranicznych. W ramach projektu realizowanego przez Centrum powstał podręcznik Legal English – niezbędny przyszłego prawnika, który ukazał się nakładem Wydawnictwa CH Beck.

W poprzednim roku akademickim przygotowano program nauczania w językach obcych – j. angielskim i rosyjskim: Studia II stopnia – European Studies.

Ponadto, w maju 2014 roku do kierownika studiów doktoranckich wpłynęła propozycja wykorzystania następujących doświadczeń zaobserwowanych przez jedną z doktorantek podczas stypendium naukowego w Szwajcarii (Uniwersytet w Bernie):

- a) specjalne pokoje pracy dla doktorantów;
- b) dostęp do zasobów bibliotecznych na zasadach uprzywilejowanych (podobnie jak dla pracowników);
- c) zajęcia metodologiczne związane z prowadzeniem badań naukowych;
- d) angażowanie doktorantów w projekty badawcze.

W związku z tym w znowelizowanym w maju br. programie studiów doktoranckich²⁰ obowiązującym w procesie kształcenia rozpoczynającym się od roku akad. 2014/2015 uwzględniono postulaty wymienione powyżej pod lit. c) i d).

---

²⁰ Uchwała Nr 1661 Rady Wydziału Prawa UwB z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie programu kształcenia na studiach doktoranckich obowiązującego w cyklach kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego

4) opinie przekazane przez studentów/doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student – nauczyciel akademicki).

Koordinator ds. Studentów Przyjeżdżających jest w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Ponadto, doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych uczelniach zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa UwB. Od roku akademickiego 2010/2011 grupa „byłych Erasmusowców” w ramach powołanego do życia Koła YES (Your Erasmus Support), z powodzeniem opiekuje się studentami przyjeżdżającymi, wyznaczając każdemu indywidualnego mentora, organizując imprezy integracyjne i pomagając w codziennych sprawach.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus, w opinii 11 (100%) studentów, przyniosły określone rezultaty²¹. Przedstawia je Tabela nr 9.

Tabela nr 19. Ocena organizacji studiów w ramach Programu LLP Erasmus w opinii jego studentów

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Komunikacja z koordynatorem programu	100	0
Organizacja przyjazdu	100	0
Wybór przedmiotów	90	10
Warunki w akademiku	90	10

Studenci najwyżej ocenili komunikację z koordynatorem oraz organizację przyjazdu, natomiast nieco niżej - wybór przedmiotów i warunki w akademiku przy ul. Żeromskiego (po 90%). Jeden z badanych zwrócił uwagę na niezbyt uprzejmych recepcjonistów w akademiku.

Tabela nr 20. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB w opinii studentów Erasmus

2014/2015.

²¹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international students at the Faculty of Law, University of Białystok” stanowiącej Załącznik nr 4b do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	100	0
Kontakt wykładowców ze studentami	100	0
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	100	0
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	100	0
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	100	0

Wszystkie aspekty pracy kadry dydaktycznej zostały ocenione bardzo wysoko. W komentarzu jeden z badanych napisał, że „Wykładowcy są bardzo uprzejmi i próbują pomóc nam w aspekcie językowym.”

Tabela nr 21. Ocena organizacji procesu kształcenia w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Niesatysfakcjonujące [%]
Funkejonowanie dziekanatu*	81	9
Funkejonowanie biblioteki	37	63
Funkejonowanie pracowni komputerowej	46	54

* brak odpowiedzi 10% badanych

Najwyżej badani ocenili funkcjonowanie dziekanatu, niżej - biblioteki i pracowni komputerowej. Taka ocena biblioteki być może wynika z faktu, że w niej „Nie ma wystarczającej liczby książek w języku angielskim.”

W ramach porównania Wydziału Prawa UwB i macierzystych uczelni studentów ERASMUS-a stwierdzili oni, że:

- „W Białymstoku przedmioty są bardziej szczegółowe niż na moim macierzystym uniwersytecie. Wielką różnicą jest to, że na moim uniwersytecie wszyscy studenci kontaktują się między sobą – zarówno uczestniczący w programie Erasmus jak i nie uczestniczący w nim.”

- „Na Wydziale Prawa jest lepiej o tyle, że więcej pracuje się na zajęciach, a mniejszy nacisk jest na egzamin. Studenci z Erasmusa powinni uczestniczyć w zajęciach ze studentami miejscowymi.”

- „Na moim macierzystym uniwersytecie studenci w ramach Erasmusa mają lepszy kontakt ze studentami miejscowymi.”

- „Na moim macierzystym uniwersytecie studenci z Erasmusa mają zajęcia z pozostałymi studentami i mają więcej trudności ze zrozumieniem omawianych spraw. Wykładowcy nie czynią specjalnych ustępstw na rzecz studentów z programu Erasmus. Jestem bardzo zadowolony, ponieważ osoby reprezentujące Uniwersytet w Białymstoku mają dobry kontakt ze studentami z Erasmusa.”

- „Obydwa uniwersytety są bardzo podobne” (cztery tożsame odpowiedzi).

Ponadto, 1 student uczestniczący w wymianie międzyuczelnianej w ramach MOST-u dokonał oceny programu nauczania, pracy kadry organizacji oraz procesu kształcenia na naszym Wydziale (w porównaniu z innymi wydziałami)²². Przedstawia je Tabela nr 22.

Tabela nr 22. Ocena programu nauczania na Wydziale Prawa UwB

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Nie satysfakcjonująca [%]	Brak odpowiedzi [%]
Możliwość indywidualnego kształtowania programu nauczania przez studentów	+		
Różnorodność specjalizacji	+		
Różnorodność przedmiotów specjalizacyjnych	+		
Różnorodność miejsc odbywania praktyk			+

Tabela nr 23. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Nie satysfakcjonująca [%]	Brak odpowiedzi [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	+		
Kontakt wykładowców ze studentami	+		
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	+		
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	+		
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	+		

²² Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta studentów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej” stanowiącej Załącznik nr 4a do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

Tabela nr 24 Ocena organizacji procesu kształcenia

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Nie satysfakcjonujące [%]
funkcjonowanie dziekanatu	+	
funkcjonowanie biblioteki	+	
funkcjonowanie pracowni komputerowej	+	

Wszystkie powyższe kategorie badany ocenił jako satysfakcjonujące. W kwestionariuszu napisał, że poziom i organizację procesu ocenia „ogólnie dobrze. Na pewno będę polecał UwB jako dobrą uczelnię.” Miał jedynie zastrzeżenia do pracownika UwB odpowiedzialnego za Program MOST, który jego zdaniem „stwarzał niepotrzebne problemy.”

W ramach studiów doktoranckich przyjęto, że tego rodzaju opinie studenci mogą formułować z własnej inicjatywy i kierować je do kierownika studiów, bądź zawierać w anonimowych ankietach (funkcjonujących w ramach systemu USOS). Dodatkowo drogą mailową wysłana została prośba o zgłaszanie opinii. Kierownik otrzymał informacje oraz propozycje zmian w zakresie:

- a) wprowadzenia zajęć z zakresu wystąpień publicznych, retoryki oraz protokołu dyplomatycznego tj. etykiety, savoir vivre-u. Argumentowano to faktem, iż poświęcając ogromny wysiłek w procesie kształcenia, nie należy zapominać o dobrych manierach, umiejętnościach zachowania się podczas konferencji, spotkań z wyżej utytułowanymi osobami, a taka wiedza niewątpliwie ułatwi sposób komunikacji;
- b) możliwości realizowania przedmiotów w języku angielskim, zarówno merytorycznych, jak i dydaktycznych oraz wprowadzenia przedmiotów specjalizacyjnych adresowanych tylko dla doktorantów (odmiennych niż na studiach magisterskich);
- c) wprowadzenia egzaminów ustnych zamiast pisemnych celem kształcenia konstruowania prawidłowych wypowiedzi;
- d) zniesienie indeksów w formie papierowej;
- e) kształcenia w zakresie cytowania w pracy doktorskiej i innych dziełach naukowych, zasad sporządzania rozbudowanej bibliografii.

Powoływane już wcześniej zmiany w programie kształcenia (obowiązujące od przyszłego roku akademickiego) przewidują realizację zajęć w języku angielskim oraz odrębne dla doktorantów przedmioty specjalizacyjne (tzw. konwersatoria specjalizacyjne). Od roku akademickiego 2014/2015 zostaną zniesione także indeksy w formie papierowej.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Ad. 1) Wydział Prawa dba o rozwój mobilności studentów. W tym celu nawiązuje współpracę z uczelniami innych państw. Dzięki temu posiada bogatą i różnorodną ofertę. Następująca w ramach realizacji tych umów mobilność studentów prowadzi do umiędzynarodawiania ich kontaktów.

Ad. 2) Na Wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów (punktów i ocen).

Ad. 3) Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 4 językach. Zwiększenie ich liczby, w porównaniu do roku ubiegłego, było reakcją na zapotrzebowanie studentów. Takie przedsięwzięcia pozwalają im na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych.

Ad. 4) Generalnie studenci przebywający na naszym Wydziale w ramach krajowej i międzynarodowej wymiany z pobytu są zadowoleni. Najczęściej wysoko go oceniają, wskazując też na potencjalne możliwości udoskonalenia niektórych sfer jego funkcjonowania. Należy przy tym zauważyć, że pomimo niezbyt atrakcyjnego dla cudzoziemców pod względem geograficzno-komunikacyjnym położenia miasta Białystok Wydział cieszy się zainteresowaniem obcokrajowców chętnych do kształcenia się na nim.

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące potrzeby poprawy organizacji pobytu studentów przebywających w ramach wymiany międzyuczelnianej są realizowane. Ustalony został dzień organizacyjny z opiekunami w celu pokazania im funkcjonowania wydziału, a nadto, poinformowania studentów o funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w Białymstoku, a także o innych istotnych aspektach funkcjonowania na terenie Wydziału i miasta. Oprócz dnia organizacyjnego opiekunowie są cały czas dostępni pod telefonami oraz e-mailowo.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „zachęcania studentów polskich do doskonalenia kompetencji językowych” jest realizowana, gdyż studenci Wydziału Prawa w ramach szerokiego wachlarza przedmiotów prowadzonych w językach obcych efektywnie biorą udział w zajęciach doskonalących ich znajomość.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „kontynuacji prac związanych z rozszerzaniem obcojęzycznej oferty studiów” jest realizowana, gdyż w roku akademickim 2012/2013 opracowano program nauczania w językach obcych – j. angielskim i j. rosyjskim: Studia II stopnia – European Studies. Niestety, pomimo podjętych

wysiłków i promocji, ze względu na zbyt małą liczbę osób zainteresowanych, ani w ubiegłym roku, ani w tym studia te nie zostały uruchomione.

6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBITYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 10 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2013/2014²³.

Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące, w szczególności, oceny przydatności studiów, procesu dydaktycznego i kadry dydaktycznej. Dokonano badania 300 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do połowy września 2014 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 25. Ocena przydatności studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak sądzisz, w jakim stopniu odbyte przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) znajomości zagadnień teoretycznych	31,45	60,61	6,62	0,57	0,10	0,25
B) umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	13,86	31,82	39,7	10,01	4,71	0,25
C) zdolności do wykonywania konkretnych zawodów	9,72	31,6	36,16	15,51	6,35	0,52
D) umiejętności pracy zespołowej	20,77	40,46	28,02	8,96	1,42	0,25
E) umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	34,29	39,13	21,96	3,67	0,15	0,55
F) umiejętności samodzielnego doszkalania się	30,13	43,21	21,19	4,3	0,72	0,25
G) orientacji i wiedzy o świecie	26,35	52,23	18,36	1,87	1,17	0,25

²³ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.).

H) możliwości realizacji własnych zainteresowań	18,72	47,69	25,85	4,72	3,16	0,35
---	-------	-------	-------	------	------	------

Z Tabeli nr 25 wynika, że odbyte studia umożliwiły naszym absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one rozwinąć znajomość zagadnień teoretycznych (92,06%) oraz orientacji i wiedzy o świecie (78,58%). W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności rozwijania zdolności do wykonywania konkretnych zawodów (41,32%) oraz rozwiązywania praktycznych problemów (45,68%).

Tabela nr 26. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak ocenil(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[%] badanych						
A) Wykłady obowiązkowe	32,81	54,32	10,77	0,72	0,30	0,43	0,52
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	29,19	51,39	17,11	0,48	0,30	0,69	0,94
C) Seminaaria i proseminaria	46,01	37,8	11,02	4,80	1,19	0	0,62
D) Przedmioty fakultatywne	23,0	42,45	18,73	1,57	0,10	11,78	2,09
E) Lektoraty	18,17	33,98	25,78	3,84	1,23	11,49	6,05
F) Warsztaty i laboratoria	6,40	21,2	12,10	2,77	0	49,58	6,95
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	21,11	32,2	13,69	4,63	2,00	21,2	4,81
H) Indywidualne konsultacje	23,93	53,16	15,37	2,25	0,69	0,43	3,90
I) Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	25,05	47,12	21,09	3,22	1,49	0	1,90

Z Tabeli nr 26 wynika, że zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, wykłady obowiązkowe (87,13%) i seminaaria oraz proseminaria (83,81%), a w dalszej kolejności ćwiczenia (80,51%).

Na pytanie: „Co Twoim zdaniem należałoby zmienić w pierwszym rzędzie, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliła tylko część badanych. Najczęściej, w ich opinii, należy zwiększyć ilość zajęć praktycznych (w tym na zmniejszenie nacisku na teorię, a położenie go na rozwiązywanie kazuśów i sporządzanie projektów pozwów oraz innych pism procesowych, a także częstsze prowadzenie symulacji rozpraw).

Niektórzy badani proszą o: większe przygotowanie do wykonywania zawodów prawniczych, większą specjalizację w czasie studiów, zwiększenie ilości zajęć z przedmiotów podstawowych takich jak prawo cywilne, karne, administracyjne oraz procedury, położenie nacisku „na przygotowanie zajęć, które umożliwiłyby znalezienie pracy w wykonywanym zawodzie” i zwrócenie uwagi na rozwój kompetencji miękkich.

Nieliczne uwagi dotyczą potrzeby zmiany w podejściu niektórych wykładowców (np. na „bardziej ludzkie”). Chodzi też o lepszy kontakt z promotorem, czy lepszą pomoc z jego strony. Nieliczni wskazują na potrzebę większej kontroli zajęć osób prowadzących zajęcia. Ponadto, niektórzy badani chcą: zmiany kryteriów przyznawania stypendium socjalnego, poprawy warunków rekrutacji, ograniczenia czasu zajęć do godz. 18.15., a także dopasowania zajęć dla osób dojeżdżających, wcześniejszego podawania rozkładów zajęć, zmiany systemu praktyk, polepszenia stanu wyposażenia sal. Nieliczne uwagi dotyczyły też potrzeby podniesienia poziomu lektoratów oraz zwiększenia ich liczby. Np. zdaniem badanego „powinny być co najmniej dwa lektoraty przez cały czas studiów, polegające na konwersacjach”.

W ocenie niektórych „nic nie należy zmieniać, ponieważ ogólna jakość kształcenia jest dobra”, „wszystko jest na bardzo wysokim poziomie”.

Tabela nr 27. Ocena kompetencji pracowników Wydziału Prawa w opinii jego absolwentów

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku na Twoim kierunku?	poziom	poziom	poziom	poziom	poziom	Brak odpowiedzi
	Wysoki profesjonalizmu	Raczej wysoki profesjonalizmu	Zróżnicowany profesjonalizmu	Raczej niski profesjonalizmu	Niski profesjonalizmu	
[%] badanych						
A) Wśród samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (doktorów habilitowanych i profesorów)	52,01	39,35	3,65	0,15	0,69	4,02
B) Wśród adiunktów i wykładowców (doktorów)	45,53	38,13	11,33	1,13	0	4,70
C) Wśród asystentów (magistrów)	27,73	41,01	24,02	1,24	1,1	4,7
D) Wśród pracowników administracji (dziekanat, sekretariat itp.)	55,49	36,42	3,21	0,54	0,15	4,01

Z Tabeli nr 27 wynika, że zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia profesjonalizm pracowników administracji wydziałowej oraz wykładowców. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: pracowników administracji (91,91%) oraz samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (91,36%), oraz adiunktów i wykładowców (83,66%).

Tabela nr 28. Ocena wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś ten sam kierunek?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	34,08	36,52	17,34	7,83	4,01

Z badań wynika, że większość absolwentów ponownie wybrałaby Prawo, Administrację, Europeistykę lub Bezpieczeństwo narodowe jako kierunek studiów (70,60%).

Tabela nr 29. Ocena wyboru uczelni w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś Uniwersytet w Białymstoku?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	58,69	31,58	3,14	2,29	4,17

Podobnie, jak wyżej, zdecydowana większość absolwentów ponownie wybrałaby Uniwersytet w Białymstoku jako miejsce studiów (90,27%).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

W świetle wyników przeprowadzonych badań absolwenci potwierdzili nabycie w znacznym stopniu różnych umiejętności. Funkcjonowanie większości elementów procesu dydaktycznego ocenili jako prawidłowe. Zwrócili, przy tym, uwagę na potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym. W analizowanym roku na niemalże analogicznym poziomie bardzo wysoko został oceniony profesjonalizm pracowników administracji i

wykładowców. Jest on wynikiem stałej dbałości Wydziału o jakość pracy wykonywanej przez osoby zatrudnione na Wydziale.

Na uwagę zasługuje fakt, że zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze, gdyż większość badanych ponownie uczyniłaby je miejscem studiowania.

W ramach rekomendacji WSZiDJK należy zgłosić potrzebę większego uprządkowania ilości i jakości zajęć dydaktycznych. Ów postulat powinien być, w miarę możliwości, uwzględniony przez członków komisji pracującej nad zmianami planów i programów kształcenia.

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące potrzeby zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet są realizowane. Podjęte działania (głównie rozmowy) przyniosły efekty w postaci większego niż w ubiegłym roku odzewu.

Rekomendacja USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotycząca „zintensyfikowania działań na rzecz zwiększenia świadomości wśród studentów i absolwentów oraz pracowników uczelni dotyczącej zasadności prowadzenia stałego monitoringu karier zawodowych absolwentów studiów wyższych” jest realizowana. Pracownicy dziekanatu zostali zobowiązani do informowania o potrzebie udziału naszych absolwentów w badaniach dotyczących ich zawodowych losów.

7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Uzyskanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów uczelni nastąpiło na podstawie § 11 Załącznika do Uchwały nr 792 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 marca 2009 r. (ze zm.). Odbiło się ono poprzez przeprowadzenie w 2014r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących oceny przygotowania do pracy zawodowej zatrudnianych przez nich absolwentów Wydziału Prawa UwB²⁴.

Pisma w sprawie przeprowadzenia badań zostały skierowane, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po gminy w wybranych

---

²⁴ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Kwestionariusza ankiety pracodawców dotyczącej absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa.

miejsowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (Komendy Policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości (sądy z okręgu Apelacji Białostockiej, prokuratury z okręgu Prokuratury Apelacyjnej) oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Z 85 pism wysłanych do w/w potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego zwrótnie otrzymano 56 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 30. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji	91,0	0	8,9
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	76,8	10,7	12,5
umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	85,7	1,7	12,5
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	75,0	7,1	17,8
znajomość języka obcego	12,5	66	21,4
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	64,4	17,8	17,8
dypłom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	42,8	44,6	12,5

Z powyższej tabeli wynika, że czynniki, które, w ocenie pracodawców, zadecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (91%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (85,7%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (76,8%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (75%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (64,4%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB (42,8%),
- znajomość języka obcego (12,5%).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę dostateczną – 10,7%, na ocenę dobrą – 62,5 %, a na ocenę bardzo dobrą – 19,6%. Odpowiedzi nie udzieliło 7,1% badanych.

Tabela nr 31. Umiejętności i kompetencje, których brakuje absolwentom Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
wiedza z zakresu prawa i administracji	12,5	69,7	17,8
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	64,4	30,3	5,3
umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	30,3	57,2	12,5
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	23,2	60,8	16,0
znajomość języka obcego	25,0	59,0	16,0
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	26,7	59,0	14,3

Brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (64,4%),
- umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (30,3%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (26,7%),
- znajomość języka obcego (25%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (23,2 %),
- wiedza z zakresu prawa i administracji (12,5%).

Część pracodawców (25%) zgłosiła własne uwagi i propozycje zmierzające do podniesienia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Wskazywano na potrzebę:

- zwiększenia ilości zajęć praktycznych - 8,9%
- efektywniejszej nauki interpretacji przepisów – 8,9%
- wydłużenia okresu praktyk – 5,3%
- nauki logicznego myślenia – 5,3%
- wydłużenia okresu nauki języków obcych – 3,5 %
- odbywania staży w instytucjach państwowych, częstszego rozwiązywania kasusów,
- zwiększenia ilości zajęć z zastosowaniem kodeksu postępowania administracyjnego,
- zwiększenia ilości ćwiczeń z prawa i procedury karnej, wprowadzenia zajęć z prawa budowlanego, nauki pracy w grupie, nauki kreatywnego myślenia (po 1,7%).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

W ocenie ankietowanych pracodawców istotnym czynnikiem decydującym o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa jest posiadana przez nich wiedza. Zasadniczo dobrze oceniają ich umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy zawodowej. Zwracają, jednakże, uwagę na braki w zakresie umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce.

Wniosek pracodawców dotyczy, w szczególności, położenia większego nacisku (pod względem ilościowym i jakościowym) na praktyczne aspekty prowadzonych zajęć, co uczyni absolwentów bardziej przydatnymi w przyszłej pracy.

W ramach realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej postulatów pracodawców na Wydziale Prawa podejmowane są stałe przedsięwzięcia zmierzające do większego uprządkowania zajęć²⁵. Wykładowcy zostali zobowiązani i przeszkoleni w kierunku bardziej praktycznego podejścia do realizowanych przedmiotów (zwłaszcza w formie ćwiczeń). Ponadto, realizują je też zawodowi praktycy, zarówno pracownicy Wydziału Prawa (27 osób)²⁶, jak i osoby zatrudnione poza Wydziałem

---

²⁵ Wynika to też z potrzeby realizacji Uchwały nr 1199 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie strategii na rzecz ciągłej poprawy jakości kształcenia na Wydziale Prawa w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na lata 2012-2016.

²⁶ Pracownicy Wydziału Prawa (praktycy) prowadzący zajęcia:

- Prof. zw. dr hab. Adam Jamróz – kierownik Katedry Prawa i Filozofii Prawa oraz Zakładu Teorii Prawa i Demokracji, sędzia Trybunału Konstytucyjnego
- Prof. zw. dr hab. Bogusław Cudowski - sędzia Sądu Najwyższego
- Prof. zw. dr hab. Cezary Kulesza – kierownik Katedry Postępowania Karnego, adwokat
- Prof. zw. dr hab. Stanisław Prütis – kierownik Katedry Prawa Cywilnego oraz Zakładu Prawa Rolnego, sędzia WSA w stanie spoczynku
- Prof. zw. dr hab. Walerian Sanetra – kierownik Katedry Prawa Pracy i Zakładu Prawa Pracy, sędzia i wieloletni Prezes Sądu Najwyższego
- Prof. dr hab. Dariusz Kijowski – kierownik Katedry Postępowania Administracyjnego oraz Zakładu Postępowania Administracyjnego, radca prawny, prezes Samorządowego Kolegium Odwoławczego, członek Rady Legislacyjnej
- Prof. dr hab. Joanna Salachna – członek Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku
- Prof. dr hab. Joanna Sieńczyło-Chlabicz – kierownik Zakładu Prawa Własności Intelektualnej, sędzia NSA
- Dr hab. Adam Dołżyca – członek Rady Legislacyjnej
- Dr hab. Agnieszka Małarewicz-Jakubów, prof. UwB – adwokat
- Dr hab. Andrzej Panasiuk – dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie
- Dr hab. Anna Piszcz – radca prawny, członek Rady Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta
- Dr hab. Ewa Czech, prof. UwB – kierownik Zakładu Prawa Ochrony Środowiska i Nauki Administracji Publicznej, radca prawny
- Dr hab. Jerzy Bieluk – radca prawny
- Dr Paweł Lewkowicz – sędzia WSA w Białymstoku
- Dr hab. Piotr Niczyporuk, prof. UwB – kierownik Zakładu Prawa Rzymskiego, radca prawny
- Dr Agnieszka Zemke-Górecka – adwokat
- Dr Elżbieta Bieniek-Koronkiewicz – radca prawny
- Dr Grzegorz Liszewski – członek SKO
- Dr Mirosław Wincenciak – sędzia WSA w Białymstoku
- Dr Piotr Komik – radca prawny
- Dr Piotr Pietrasz – sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, dyrektor Biura Orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego
- Dr Robert Suwaj – radca prawny
- Dr Sławomir Presnarowicz – sędzia NSA

(15 osób)²⁷.

Ponadto, podczas cyklicznych spotkań Rady Konsultacyjnej przy Dziekanie Wydziału Prawa ich uczestnicy proszeni są o realizację tego aspektu współpracy.

W ramach realizacji rekomendacji USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej „inicjowania częstszych wizyt praktyków (...) oraz organizacji wizyt studyjnych w podmiotach ukierunkowanych na działalność zgodną z realizowanymi kierunkami studiów” odbyły się spotkania z przedstawicielami m.in. Policji (CBS), Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku. Podczas wizyt studyjnych studenci poznawali specyfikę różnych instytucji od wewnątrz, takich jak: sądy w Białymstoku, Sąd Najwyższy w Warszawie, Laboratorium Kryminalistyczne przy Komendzie Wojewódzkiej Policji.

Białystok, 29.09.2014r.

DZIEKAN WYDZIAŁU PRAWA

Prof. zw. dr hab. Emil W. Flywaczewski

-
- Dr Zofia Zawadzka – adwokat
  - Mgr Beata Kornelius – radca prawny
  - Mgr Wiktoria Danilewicz-Prokorym – adwokat

²⁷ Osoby spoza UwB (praktycy) prowadzące zajęcia:

- Dr Ewelina Bobrus – radca prawny
- Dr Włodzimierz Cimoszewicz – senator RP, b. premier, b. MSZ i inne funkcje
- Mgr Leszek Ciulkin – sędzia SO w Białymstoku
- Mjr Andrzej Chojnowski – ABW
- Płk Leszek Czech – były komendant Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej
- Mgr Janusz Dubij – sędzia SA w Białymstoku
- Dr Paweł Dzienis – sędzia SR w Białymstoku
- Mgr Tomasz Kałużny – sędzia SR w Białymstoku, Prezes SR w Białymstoku
- Płk Sławomir Kołodziejcki – szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Białymstoku
- Arkadiusz Kucharz – dyrektor Delegatury CBA w Białymstoku
- Mł. insp. Adam Petelski – I Zastępca Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji
- Mgr Jędrzej Pogorzelski – prokurator Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku w stanie spoczynku
- Mgr Sebastian Rynkiewicz – prezes Centrum Promocji Innowacji i Rozwoju
- St. bryg. Dariusz Sadowski – I Zastępca Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej
- Płk Andrzej Skwarski – Służba Kontrwywiadu Wojskowego